

เจ้าอาวาสวัด มหาวิทยลัยบูรพา
ณ. ณสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการคัดกรองโรคเรื้อน
ด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน จังหวัดนครราชสีมา

สมศักดิ์ ขุนฤทธิ์มนตรี

16 มิ.ย. 2554

288431

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ สมศักดิ์ ขุนฤทธิ์มนตรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

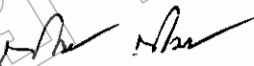
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

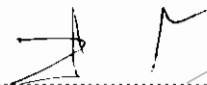
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรพงษ์ ภิรมนัส)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรพงษ์ ภิรมนัส)

กรรมการ

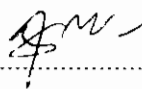
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภา นันทวงศ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร จันทน์ฉาย)

คณะสาขารณศาสตร อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีคณะสาขารณศาสตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการคัดกรองโรคเรื้อน ด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน จังหวัดนราธิวาส (HEALTH BELIEF MODEL AND LEPROSY SELF SCREENING OF HOUSEHOLD CONTACTS IN NARATHIWAT PROVINCE) สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถิรพงษ์ ถิรมนัส ซึ่งเป็น อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภา นันทวรศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร จันทร์ฉาย ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับ กระบวนการวิจัย การใช้สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ศิริชัย สิวรรณภาโส นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจนสำเร็จตามหลักสูตร ขอขอบพระคุณนายแพทย์ธงชัย เกศวิไลรัตนพงศ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย และให้ คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการทำวิจัยทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้ที่มีพระคุณเป็นอย่างสูงที่เปิดโอกาส ทางการศึกษา และให้การอบรมสั่งสอน ปลูกฝังแนวความคิด จนทำให้เกิดความมานะ และเกิดผล สำเร็จในวันนี้ คุณค่าและประโยชน์จากการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้กับคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อใช้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ต่อไป

สมศักดิ์ ขุนฤทธิ์มนตรี

51928181: ส.ม. (สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: ความเชื่อด้านสุขภาพ/ การคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง/ ผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน

สมศักดิ์ ขุนฤทธิมนตร์: ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน จังหวัดนราธิวาส (HEALTH BELIEF MODEL AND LEPROSY SELF SCREENING OF HOUSEHOLD CONTACTS IN NARATHIWAT PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถิรพงษ์ ถิรมนัส, ส.ด. (วิทยาการระบาด), 53 หน้า ปี พ.ศ. 2552

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน และเพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านในจังหวัดนราธิวาส ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Analytic Research) โดยทำการศึกษาผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำนวน 50 คน จาก 50 หลังคาเรือนใน 13 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อน การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคเรื้อน การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน และพฤติกรรมการตรวจคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าไคสแคว์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านส่วนใหญ่มีการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง (ร้อยละ 84.0) ที่ไม่มีการตรวจคัดกรอง (ร้อยละ 16.0) และยังมีผู้ปฏิบัติไม่ถูกต้องในการตรวจคัดกรอง (ร้อยละ 4.8) และส่วนใหญ่จะตรวจคัดกรองเพียงสัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 30.0) และพบว่าปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อน $P = 0.040$ การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคเรื้อน $P = 0.019$ การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน $P = 0.025$ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน $P = 0.043$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่กำหนด ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากการวิจัยคือ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านและประชาชนมีการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น อันจะนำไปสู่การคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองที่ถูกต้อง อาจทำได้โดยการให้ความรู้เรื่องโรคเรื้อน ผลกระทบจากการเป็นโรคเรื้อน และการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเองที่ถูกต้อง จะช่วยให้แพทย์สามารถค้นพบผู้ป่วยได้เร็วขึ้น ซึ่งการค้นพบผู้ป่วยและให้การรักษาแต่เนิ่น ๆ จะช่วยลดปัญหาการแพร่โรคในครอบครัว ชุมชน และลดปัญหาความพิการในผู้ป่วยโรคเรื้อนได้

51928181: M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: HEALTH BELIEF MODEL/ LEPROSY SELF SCREENING/ HOUSEHOLD CONTACTS .

SOMSAK KHUNRITMONTREE: HEALTH BELIEF MODEL AND LEPROSY SELF SCREENING OF HOUSEHOLD CONTACTS IN NARATHIWAT PROVINCE.

ADVISOR: THIRAPONG THIRAMANUS, Dr.P.H. (Epidemiology), 53 P. 2009

The objectives of this research were to study about leprosy self screening of household contacts and to analyze the relationship between health beliefs and the self screening of household contacts. The cross-sectional analytic design was used in this study. The sample consisted of 50 leprosy household contacts from 50 families which there were leprosy cases in 13 districts of Narathiwat province. The research instrument was the questionnaire which asked about personal data and health beliefs that were consisted of risk perception, severity perception, the benefit of prevention perception, the barriers of prevention perception and self screening for leprosy. The data were analyzed by percentage, mean, variance, median and chi-square.

The results showed that most of the household contacts (84%) conducted self screening. Among the contacts who conducted self screening 4.8 percents of them had in appropriate behavior for self screening and 30% of them screened them selves for leprosy once a week. It was found all of four perception related to self screening of household contacts statistically significant (consisted of risk perception $p = 0.040$, severity perception $p = 0.019$, the benefit of prevention perception $p = 0.025$, the barriers of prevention perception $p = 0.043$). This results supported the hypothesis of the study. The important suggestion from this study was to promoting the household contacts 'and patients' knowledge about leprosy which brought about to the right self screening. The contents of knowledge consisted of content of leprosy, impacts from disease and the right self screening. It will be help the doctor fine leprosy patients earlier which help to reduce spreading of disease into their families and community and to reduce disability of leprosy patients.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเรื้อน.....	7
แนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
รูปแบบการวิจัย.....	20
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
ตัวแปรและการวัดตัวแปร.....	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
การตรวจสอบข้อมูล.....	23
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	24
ข้อมูลส่วนบุคคล.....	28
การคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	31
ความเชื่อด้านสุขภาพ.....	33
ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการคัดกรอง โรคเรื้อนด้วยตนเองของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้าน.....	34
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	38
สรุปผลการวิจัย.....	39
อภิปรายผลการวิจัย.....	39
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	41
บรรณานุกรม.....	43
ภาคผนวก.....	45
แบบสอบถาม.....	46
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	53

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล....	29
2 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	31
3 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อน.....	32
4 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามระดับการรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคเรื้อน.....	32
5 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามระดับการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน.....	33
6 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามระดับการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อน.....	33
7 จำนวนและร้อยละของผู้สัมผัสโรคเรื้อนร่วมบ้านจำแนกตามระดับการรับรู้โรคเรื้อนตามความเชื่อด้านสุขภาพในภาพรวม.....	34
8 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อนกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	35
9 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคเรื้อนกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	35
10 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลดีของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อนกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	36
11 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อนกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	37
12 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในภาพรวมของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเรื้อนกับการคัดกรองโรคเรื้อนด้วยตนเอง.....	37

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2	แผนที่แสดงการกระจายผู้ป่วยโรคเรื้อนรายอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา.....	26